

Open Brief

AAN DEN

WELEERW. HEER

L. V. LEDEBOER,

die zich verklaard heeft volbloed modern te zijn.

DOOR

A. S. ENTINGH,

Pred. te Helder.

Te bekomen bij W. S. PONTIER te Helder.

1866
Br. 2852-11

Open Brief

AAN DEN WELEERW. HEER

L. V. LEDEBOER,

TE

H E L D E R.

Wel Eerwaarde Heer!

Dezer dagen kreeg ik in handen uwe feestrede, uitgesproken den 8 October jl., bij de herdenking van eene door U volbragte vijftientigjarige Evangelie-bediening.

In die feestrede wordt door U, pag. 12 en 13, gezegd:

„Toen ik vijftientig jaar geleden als uw herder en leeraar bevestigd werd, hield mijn vader mij de verplichting voor, om het Evangelie van het koninkrijk Gods niet naar oogendienst, als menschenbehager, maar als dienstknecht van Christus, doende den wil Gods van harte, te verkondigen, dienende met goedwilligheid den Heer en niet de menschen. Na die aanwijzing van roeping en verplichting, kon het wel niet bevreemden, dat ik bij de aanvaarding mijner bediening de Gemeente uitnoodigde en opwakte om met en voor mij te bidden: „Geef uwe dienstknechten alle vrijmoedigheid uw woord te spreken.” Die bede, één ze is niet onverhoord gebleven. Ja, mijne Gemeente! mij zelven in deze ure beproevende, ben ik mij bewust, noch aan mijne leerlingen, noch in uwe huizen, noch van den kansel iets geleerd of verkondigd te hebben, dat mijne eigene overtuiging niet was. Dat dit de roeping, dit de verplichting van den Evangeliedienaar is, wie erkent het niet?”

Wat uwe overtuiging is die door U geleerd of verkondigd is en nog wordt, hebt ge in de beantwoording der drie door U gestelde vragen, in uwe eenvoudige opmerkingen

achter uwe feestrede gevoegd, duidelijk genoeg geopenbaard.

Die drie vragen zijn:

»Welke is de laatste grond des geloofs?»

»Wat waarde behoudt daarbij de Bijbel en Jezus, de Christus, voor ons?»

»Hoe ver staan orthodoxen en modernen van elkander, hoe dicht bij elkander?»

In de beantwoording van uwe eerste vraag wordt door U o. a. gezegd: »Wat in den Bijbel staat, Jezus in leer en leven geschonken heeft, de Apostelen geleerd en gepredikt hebben, is niet meer de laatste grond des geloofs, de waarheid, omdat ze van dezen is uitgegaan, maar moet als zoodanig aangenomen worden, zoodra ons redelijk zelfsbewustzijn, in overeenstemming met ons godsdienstig en zedelijk gevoel, het als waarheid erkennen moet. De laatste grond des geloofs ligt dan in ons zelve en moet in het goddelijke dat in den mensch is en ons van Gods geslachte doet zijn, gezocht worden. Het is in eenen meer bepaalden en zedelijken zin, het getuigenis des heiligen geestes in ons. — Hierdoor wordt die {zedelijke vrijheid geboren, die zelve beproeft en onderzoekt wat waar is. Wel is waar, wordt het hierdoor onmogelijk, eene godsdienstleer zamen te stellen die voor allen gelden kan, indien men zich niet schuldig wil maken aan gewetensdwang. Eénheid van leer en leerstelsel moet vallen voor individuëel (persoonlijk) inzien en overtuigd zijn.»

In de beantwoording der tweede vraag zegt ge:

»De Bijbel, dien we eens zoo hoog schatten, zoo lief hadden, heeft nu geene waarde, geen gezag meer, ze is niets anders dan andere boeken en Jezus, de Christus, Gods Zoon, hij is geworden als een onzer.

»Ja! zoo is het, we aarzelen niet dat te erkennen, maar voegen er onmiddellijk bij, dat het juist dit is, dat in ons oog, beider waarde niet verlaagt, maar verhoogt. De sluier der geheimzinnigheid is over beiden opgeheven. Moge de Bijbel nu niet meer vergood worden, bijbeltaal geen orakeltaal meer zijn; nu ook behoeft men niet meer tal van kunstmiddelen in het werk te stellen en drogredenen te gebruiken

om dat onfeilbaar gezag te handhaven tegen een vrij en wetenschappelijk onderzoek der bijbelboeken en hunnen oorsprong. Men kan en mag ze nu nemen voor het geen ze zijn, gedenkschriften van hunnen tijd, enz. Maar, eilieve, dan hebben wij het gezag van den Bijbel niet meer noodig. Laat het waar zijn, dat hij een opvoeder is geweest, wiens gezag, als zoodanig, door volwassenen gemist kan worden; heeft hij daarom opgehouden een vriend te zijn, wiens raad we nog behoeven en niet versmaad mag worden? Maar Jezus Christus wat wordt die ons bij dit alles? Zoude die U nu minder van waarde zijn, nu hij niet meer een geheimzinnig wezen is, en de tweede persoon in de Godheid, of Gods Zoon in een bovennatuurlijken zin, die wonderdadig geboren werd uit eene vrouw? — Het geheimzinnige, het is waar, valt hier weg, maar is hij daarom minder de Zoon van God? Is hij daarom minder het toonbeeld van ware Godsdienst? Is hij daarom minder de navolgenswaardige? Wanneer ik in Jezus, de Christus, den mensch zie, die het Godelijke dat in iederen mensch is, het zedelijk godsdienstige zoo diep gevoelde, zoo rein ontwikkelde, dat hij in waarheid den uit heiligen geest geborene heeten mogt, dan is hij in waarheid de Zoon Gods, maar een Zoon Gods, dien ik niet alleen bewonder, maar navolgen kan en moet.”

Tot zoo ver Ds. Ledeboer.

Ik bedank U, WelEerw. Heer! dat ge zoo onbewimpeld en onbekrompen uwe overtuiging, die gij altijd en niets anders gepredikt hebt, hebt uitgesproken. Ik neem echter de vrijheid om eenige bedenkingen tegen uwe overtuiging in te brengen.

Gij noemt U een Evangeliedienaar; maar van welk Evangelie? Zeker wel niet van het Evangelie des Bijbels, waarvan Christus zijnen jongeren bevolen heeft: Gaat heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen.

Daarbij voegende: Die gelooft zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden. Het Evangelie is derhalve bij U geen blijde boodschap, eene aankondiging van Heil en Zalig-

heid voor in zich zelven verlorene zondaren; maar een Evangelie, dat zijn diepsten grond vindt in uwe onderwerpelijke overtuiging, die gij als het eenige evangelie aan uwe gemeente predikt en voorhoudt, waaraan zij zich heeft te klemmen, om uit hare kindschheid tot den mannelijken toestand over te gaan. Van uw evangelie evenwel geeft ge geene verklaring dan de verwerping van het eeuwig Evangelie Gods. Gij noemt U ook een dienaar van Christus; maar van Christus, die U gelijk is en wien gij daarom ook gelijk zijt, en daardoor zijt gij tevens ook een dienaar van U zelven.

Gij noemt Christus; doch door wien, wanneer en waarom mede is uw Christus gezalfd? of is dat niet geschied? Doch liever doe ik U de vraag: Waartoe is Hij gezalfd? Bij U zeker niet tot Profeet, want Zijne leering heeft bij U geene waarde, Zijne wonderen die Hij deed, zijn bij U verdrichtselen — Zijne profetiën zijn welligt insgelijks verzonnen.

Veel minder nog is Hij naar uwe overtuiging gezalfd tot Priester, die met eene offerhande in Eeuwigheid volmaakt heeft degenen die geheiligd worden, want gij kunt Hem navolgen en daardoor Gode behagen.

En waar ge Hem niet als den door God gezalfden Profeet en Priester erkent, zult ge ook Zijne zalving tot Koning niet prediken, want dit kan uwe overtuiging niet zijn, dewijl ge Hem, met hen die de nieuwe rigting zijn toegedaan, dood waant.

De laatste grond van uw geloof is niet meer wat in den Bijbel staat, wat Jezus in leer en leven gepredikt heeft, wat de Apostelen geleerd en gepredikt hebben, neen, want daar zijt gij boven verheven; maar de laatste grond van uw geloof ligt in U zelven, en moet gezocht worden in het goddelijke dat in U is, en U van Gods geslachte doet zijn. Dat is uwe overtuiging voor U zelven en ook voor anderen, niet waar?

Maar, WelEerwaarde Heer! wat onderscheidt U dan toch wel van de Heidenen, Mahomedanen en Joden? Immers niets, dan alleen slechts den naam, dien gij in onderschei-

ding van hen draagt, want zij zijn ook van Gods geslachte, zoowel als gij, en hebben ook het kennelijke Gods in zich. Hierdoor wordt, bij U, de zedelijke vrijheid geboren, die zelve beproeft en onderzoekt wat waar is, en hierdoor wordt het onmogelijk eene godsdienstleer zamen te stellen, die voor allen gelden kan, indien men zich niet schuldig wil maken aan gewetensdwang, weshalve éénheid van leer en leerstelsel vallen moet voor individuëel inzien en overtuigd zijn.

Men zou waarlijk zulk eene verklaring niet verwacht hebben van iemand, die meer dan vijf-en-twintig jaar, zich leeraar van de Hervormde kerk in 't gemeen en van de Hervormde Gemeente aan den *Helder* in 't bijzonder heeft genoemd. Immers die Hervormde kerk, die Hervormde Gemeente hebben nog niet formeel hare belijdenis, vervat in den Heidelbergischen Katechismus en in de 37 geloofsartikelen, verworpen, en gij en uwe collega's prediken ook immers nog des Zondags naar dien Katechismus voor uwe Gemeente.

Gij hebt dan derhalve geen éénheid van leer, geen leerstelsel meer, want zij zijn gevallen voor individuëel inzien en overtuigd zijn.

Dit is bevreemdend, omdat ge nog steeds leden op de aflegging van de belijdenis des geloofs aanneemt, doch wat geloofsbelijdenis is dat? Eenvoudig, hun individuëel inzien en overtuigd zijn. Derhalve kan een Jood met zijn individuëel inzien van Christus verwerping, en met zijn overtuigd zijn, dat de Mosaïsche wet verbindend is, tot lid van uw genootschap aangenomen worden, zoowel als de Mahomedaan en de Heiden met hun individuëel inzien en overtuigd zijn. Zoo kunt gij dan ook, WelEerwaarde Heer! met uw individuëel inzien en overtuigd zijn, zoowel Joods Rabbijn, Priester van Mahomed en der Heidenen worden, als ge tot nu toe Hervormd Predikant geweest zijt, want gij hebt slechts eene godsdienst der rede, eene natuur godsdienst, die van elken vorm moet ontdaan worden. En toch hebt gij U om den enkelen vorm reeds meer dan vijf-en-twintig jaar als Hervormd Predikant laten salariëren. Is dat eerlijk? Christus is voor U, wat Mozes voor den Israëlitischen Rabbi, wat

Mahomed voor zijne priesteren, wat zoo menig uitvinder der Heidensche godsdienst voor zijne dienaren is, en welligt nog minder; want Hij, n. l. Christus, is voor U geen geheimzinnig wezen meer, ook niet de tweede persoon in de Godheid, of Gods Zoon in eenen bovennatuurlijken zin, die wonderdadig geboren werd uit eene vrouw.

Door deze bewering, Eerwaarde Heer! maakt gij U aan de grootste Godslastering schuldig, en zegt daardoor niets minder, dan dat de Heere Jezus Christus regtvaardig door het Sanhedrin als een Godslasteraar veroordeeld is. Hierop te zwijgen zou lafhartigheid en de grootste ontrouw verraden bij hen, die al hun roem, zoo als Paulus, in Christus, ja in Hem alleen stellen.

Bij U hebben al de Profeten te vergeefs van Christus geprofeteerd, en Jesaja zich aan leugen en groot bedrog schuldig gemaakt, als hij zeide: Een kind in ons geboren, een zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op Zijnen schouder, en men noemt Zijnen Naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der Eeuwigheid, Vredevorst.

Ja, ook weerspreekt ge Paulus als in 't aangezicht, dewijl hij getuigd heeft: En buiten allen twijfel de verborgenheid der Godzaligheid is groot: God is geopenbaard in 't vleesch. 't Is leugen en verdictsel bij U, wanneer Johannes zegt: In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is. En het Woord is vleesch geworden en heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijne heerlijkheid aanschouwt, eene heerlijkheid als des Eenig Geborenen van den Vader, vol van genade en waarheid.

't Is louter bedrog bij U, wanneer Lukas mededeelt, dat Engel Gabriël tot Maria te Nazareth kwam en haar zeide: De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom ook, dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden.

't Is . . .; doch waarom meer? ja, 't is waar, gij hebt U

weten te vrijwaarden, wanneer ge als met eene mannelijke wegwerping den ganschen Bijbel voor nul verklaard hebt, in zoo verre, dat hij volstrekt geen gezag heeft omtrent ons geloofs oefenen.

Daarom is het te vergeefs zich tegen U te vermoeijen; doch dit enkele woord zou U, o Grijsaard! die als mensch zeker veel achting aan de plaats onzer inwoning hebt, nog kunnen verstrekken, onder de genadige bewerking van den Heere Jezus Christus, die de waarachtige God is en het Eeuwige Leven, ter uwer teregtbrenging en zaligheid; want bij ons staat het vast, wat Athanasius op zijne geloofsbelijdenis, geput uit en gegrond op Gods eeuwig blijvend Woord, gezegd heeft: Dit is het algemeen geloof, hetwelk zoo wie niet trouwelijk en vast gelooft, die zal niet mogen zalig zijn.

Niets, Eerwaarde Heer! is meer de vurige bede van mijn hart, dan dat het den Heere behage U door Zijnen Heiligen Geest te wederbaren, met het geloof in Christus te begiftigen en U alzoo te zaligen!

Tevens hoop ik dat velen door deze weinige regelen tot diep nadenken mogen gebragt worden, ten einde te bedenken, wat tot hunnen vrede dient!

Helder, Maart 1866.

A. S. ENTINGH.

PS. Ter goeder ure kwam mij de feestrede in handen van den Hoog-WelEerw. ZeerGeleerden Heer J. J. van Oosterzee, Professor in de Godgeleerdheid te *Utrecht*, uitgesproken ter gedachtenis ook der vervulde vijf-en-twintig jarige Evangelie-bediening; en ik waag het eenige regelen van die feestrede hier te plaatsen, om U WelEerw. Heer! het verbazende onderscheid, tusschen ZHWEerw. en U, onder de oogen te brengen.

Zij luiden, op de vraag, of het Evangelie ZHW.-Eerw. nog altijd hetzelfde als vroeger is, aldus:

„Wee mij, indien het mij niet steeds klaarder, en gewisser,

»en rijker, en heerlijker geworden was op het klim-
 »mend pad van mijn leven! Reeds heb ik in dien be-
 »trekkelijk korten tijd vier verschillende godgeleerde rigtingen
 »of scholen na elkander zien opkomen, bloeijen, gedeel-
 »telijk afnemen, en had overvloedige aanleiding om bij voort-
 »gezet denken en werken de zwakke zijde, zelfs van de beste
 »menschelijke stelsels, over het Evangelie te meten. Maar
 »terwijl de meeningen zich verdeelden en kruisten, is het
 »Evangelie zelf met al zijne goddelijke harmonien in mijne
 »schatting steeds hooger gerezen. Ik heb raadselen ontmoet
 »op den weg des geloofs, maar ongerijmdheden op den weg
 »van het ongeloof. Ik heb den oven der kritiek zevenmaal
 »heeter zien stoken dan anders, maar het goud des geloofs
 »in den Zoon van God, wondervol mensch geworden, voor
 »de zonden gestorven, lichamenlijk opgestaan, zichtbaar ver-
 »hoogd, is in mijn oog niet gedeerd. Nooit bijv., is de be-
 »trouwbaarheid van Johannes Evangelie mij sterker gebleken,
 »dan waar ik heb gadegeslagen in wat bogten men zich
 »onophoudelijk wringen moet, om te ontkomen aan de
 »kracht der bewijzen. Nergens heb ik gevonden wat of wissel
 »waarborgen in zich zelve bezit, of zegenrijker op anderen
 »werkt, dan juist het woord der verzoening.

»O, indien ik enkele bladzijden kon mededeelen uit de
 »geschiedenis van een onvergetelijk amtsleven, indien ik
 »wilde verhalen van ervaringen, ontmoetingen, sterfbedden;
 »indien, maar waartoe meer? Eer moge deze regterhand
 »wegdorren, eer zij het opschrift: »kunstig verdichte fabel»
 »boven het woord der verzoening zou schrijven. En wil nu
 »niemand dit alles inbeelding, magtspreuk, onverstand noemen,
 »het zij zoo. Wijzeren dan wij hebben zich moeten getroosten,
 »om Christus wil op de lijst der dwazen te staan. Wij
 »wachten den eeuwigen twijfelaar, tot wij hem nader ont-
 »moeten in den strijd van leven en dood, en zetten middel-
 »lerwijl getuigenis voort: »Wel oud, maar toch
 »niet verouderd.»

Prijs 7½ Cent.